

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyed évre 1 forint.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában,
hova a lap szellemi részét illető
közlemények és a pénzküldemé-
nyek is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hátsó (4-ik) oldala 20 helyre
van beosztva. Egy hely ára 90 kr.
Kincstári bélyegilleték külön 30 kr.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr.
Bérmertetlen levelek csak ismert
kezektől fogadtatnak el. Kéziratok
vissza nem adatnak.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.
Kiadó tulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

EGYES SZÁM ÁRA 8 KRAJCÁR.

IRTSUK A GYOMOT.

I.

Midőn lapunk hasábjain megadjuk az érdemnek a magáét: elismeréssel adózunk a jó és hasznosban foglalkozó embertársainknak; szóval midőn mindenkit, — ki emberül betölti azon állást, melyet a társadalomban elfoglal, — rokonindulatinkról biztosítunk s erkölcsi támogatásunkban részesítünk: el nem zárkozhatunk ugyanakkor azon kötelezettség elől sem, mely várakozik ránk ha a fel-fel burjánzó erkölcsi gyomot irtanunk, s közéletünk fája nedvén élőködő korcs oldalhajtasokat ártalmatlanná tennünk kell.

Leplezetlenül rámutatunk tehát azon ferde kinövésre, mely községünkben lábra kapott s ez az, hogy a szegényebb sorsu szülők fia, de különösen szolgálatképes leánygyermek, idegenkednek a szolgálattól.

Mindenkinek feltűnő, hogy a községünkben alkalmazott cselédeknek legnagyobb kontingensét idegen község szolgáltatta, elannyira, hogy tulzás nélkül jelezhetjük, miszerint a nőcselédség 70, sőt 80 százalékát szegvári illetőségűek képezik.

Mig ez becsületére válik a szegvári népnek s szép tanujele munkássága és szorgalmának; addig mi méltán gondolkozóba eshetünk s kutathatjuk azon psychologikus okokat, melyek a rejtélyes kérdést kellő világba helyezik.

Ha szegényebb osztályunk szolgálatképes gyermekeit az utcán, vagy a templom körül, avagy a vigadóban megfigyeljük, azt gondolnók, hogy e néposztály nincs is arra utalva, hogy szolgálattal keresse kenyerét; de ebbeli illúziókból csakhamar kiábrándulunk, ha szettekéntünk házi tüzhelyeik körül. — Látunk ott sok gyermeket; a legsilányabb táplálkozást, gyakran kenyérhiányt, s a fogasokon pazarul kiállított női ruhákat. Mind oly tényezők ezek, melyek elkerülhetlenné teszik a becsületes szolgálatot. S mindamellert mit tapasztalunk? Azt, hogy a 16—20 éves leányok is odahaza töltik idejüket.

Igaz, hogy nyáron, gép mellett, vagy a mezei munka más ágában foglalkoznak, de keresetök kétharmadát a ruházat körül kifejtett fényűzés nyeli el, egy harmada pedig, — ha ugyanennyit érintetlenül hagy is a luxus, — szerinte elég jog arra, hogy — mint ki jól végezte dolgát, s bekereste a téli szükségletet, — a hosszú telet szülei nyakán vegetálja keresztül; ismételjük, — vegetálja, — mert talán nem szellőztetnének ez ügyet, ha télen a háziiparnak valamely

ágát, — minő: gyékényfonás, szövés, vagy bármi ehhez hasonló, — üznék, de, hogy mit mivelnek 7—8 hónapon ketesztül, nem tudjuk, annyit azonban tapasztaltunk, hogy komoly munkával nem foglalkoznak.

Ily félszegségnek pedig káros erkölcsi kihatása szokott lenni. Jól mondották a régiek, hogy a munkátlanság az erkölcsök lazult párnáján szokott pihenni s úgy is van rendesen, hogy honnét száműzetik a komoly foglalkozás, a munka-szeretet, ott a kevésbé tisztességes keresetmód lesz otthonosá, s a minő mértékben fogy amaz, oly arányban növekszik emez.

A szolgálati tartózkodás a családok anyagi jólétére is békítőlag hat. Könnyű ezt belátnunk, csak kissé gondolkozzunk fellette.

Tudjuk, hogy a tél folyamán néha hónapokon át alig kínálkozik valami keresetmód s ha akad is, 30—40. kr napszámért dolgozik a meglett férfi; a nők, illetve leányok számára pedig, leszámítva az őszi foglalkozást, minő a dohányosítás és csomózás, alig vár valami napszám s ámbár a szegény család-apának a legszigorubb beosztással lehet csak családját szegényesen is eltartani, mégis maga körül tartja felnőtt leányát is, kinek összes téli keresménye még csak arányban sem áll azon élelem árával, melyet naponként elfogyaszt.

Mig ellenben, ha okszerűen számítunk, azonnal átlátjuk, mily nagy különbséget szül a családban, ha a szolgálatképes gyermekek szolgálatba adatnak.

Egy felnőtt leány szolgálata által élelmén kívül, — mi szinte legkevesebb száz forintba tehető, — megkeres évenként 70—80 frtot, tehát évi 180—200 frtja van, — mert az élelem is jövedelemnek számítandó. — Ez oly összeg, mely a vagyonosabb ember házában is számot tenne, holott, ha a szegény ember maga körül tartja felnőtt gyermekét s azt jövedelmezőleg foglalkoztatni nem tudja, nem csak a 70—80 frttól esik el a család, de azonkívül veszteséget szenved azon élelemben, mit a szolgálatban nem levő családtag elfogyaszt.

Maga a község jóléte is attól függ, mennyire aknázzák ki munkaképes polgárai azon jövedelmi ágakat, mik rendelkezéseikre állanak; mert ha a szolgálatképes tömeg utálatos közönnyel szemléli, hogy miként szivárog ki idegen helyre azon pénz, melynek — ha a tisztességes szolgálatból nem idegenkednék, — az ő kezeiben kellene maradni? ne csodálkozzék senki, ha a most élők rossz példái a jövő nemzedéket még indo-

lensebbé, elpuhultabbá, polgári kötelmeinek teljesítésére bénábbá s végül élehetlenné teszik.

Valljuk be, hogy Szegvár e tekintetben előbbre van s példája követésre méltó.

Ott a vagyontalan osztály munkaképes gyermekei kivétel nélkül szolgálatba állanak s a szolgálatban elsajátított munkaszeretet, komoly foglalkozás jövőjöknek is biztos garanciáját képezik; de méginkább leköti figyelmünket az, hogy még a kisebb birtokkal rendelkező polgár is, ha nyáron a legszorgosabb mezei munka idején fel is használja saját munkája körül felnőtt leányát, de ősszel ismét szolgálatba adja s igen helyesen; mert e rendszernek nem csak az az előnye, hogy télen egy fogyasztóval kevesebb van a háznál, hanem még jövedelmez is a családnak a távol levő leány szolgálata.

Méltán megróvjuk azonban a mi szegényebb osztályunkat azon kirívó könyelműségért, melynél fogva gyermekeit nem készíti arra, hogy becsületes szolgálat által könnyítsék családjok megélhetését.

Megrovásunk nagyon is jogosult; mert ha valamikor, úgy bizonyára ma, rá van a szegény osztály gyermeke utalva a szolgálatra; megrovásunk annál sujtóbb, minél inkább igazolva látjuk azt, hogy ha valamikor, úgy ma, a cseléd helyzete igen előnyös: a a törvény kelleténél jobban védi, a divó rendszer, mely szerint hónapszámra szegődik, szinte nem a szolgálatadó, hanem a cseléd előnye; díjazása oly magas, melyre sok esetben rá sem szolgálhat, gyakran egy férfi cseléd többet kér és kap, mennyit egy diplomatikus embernek, kinek pedig százakba, sőt ezrekbe kerültek tanulmányi éveit szellemi tőkét képvisel — fizetése kitesz.

De a szolgálatnak nemcsak anyagi előnyei vannak; sokkal nagyobb azon szellemi haszon, mely az ész és szív képzésében nyilvánul, ha t. i. a cselédnek csak némi fogékonysága is van a jó elsajátítására.

Megismerkedhetik a gazdaasszonykodás sokoldalúságával, ügyességet, takarékoságot, tisztelattudást és engedelmisséget sajátíthat el.

Mindezeket csakis a szolgálatban tehet magáévá, nem pedig otthon, hol e szép tulajdonok legnagyobb részben hiányzanak, bár a legszegényebb pórónban is megkellene lenniök. Avagy nem-e azért fordul-e fel sokszor idejekorán a házi béke is, mert az új asszony nem hogy a házi teendőket ismerné s tudná, de önmagával is tehetetlen, minden csekélységre, mi a házvezetés körül

egy kis kombinációval jár, zavarba jő s a mit megtanulhatott volna — ha nem idegenkedik a szolgálattól, — leánykorában, mint asszony tanulja meg a maga kárán, illetve a férje keresményének vesztesége árán.

KÖZSÉGI KÖZGYÜLÉSBŐL.

A szegénypir futja el arcunkat, amidőn a f. hó 12-én megtartott képviselő testületi közgyűlésről referálandó, — tollat fogunk kezünkbe. — A komoly, a nyugodt tanácskozás, mely eddig a közgyűlési terem falain belül, az idegekben is tisztelreméltóságot keltő higgadsággal és a képviselő testület méltóságához illő férfiasággal és tárgyilagossággal folyt le: eltűnt, — felváltotta azt az örjögő szenvedély, az elvakult pártdüh, a féktelen botrányhajhászat.

A közgyűlés eddig féltékenyen őrzött méltóságának színvonaláról, a koremai vitakozás, sőt több, a csárdabeli veszekedés niveaujára süllyedt alá. — A mások becsületében való gázolás, az alaptalan gyanítások némely új képviselők részéről valóságos kedvteliséssel üzetnek, s mi sem természetesebb, mint hogy a becsületükben megtámadottak sem igen válogatásak kifejezéseikben.

Már régen észlelünk körülményeket, már régen észlelünk oly jeleket, melyek semmi esetre sem valának egészséges állapotokra; de a féktelen düh, a láncraíról elszabadult, féket vesztett szenvedély még sem örjögött oly mérvben, mint a folyó hó 12-én megtartott közgyűlésen; s ha minden jel arra nem mutatna, hogy itt tervszerűen előkészített herce-hurcával van dolgunk, mely arra van szánva, hogy a község jobbait a közügy iránti érdeklődéstől elriaszassa, hogy azután a féktelen pártszenvedély túlhesse diadal torát: úgy valóban kétségbe kellene esnünk ez állapotokon, s minden tisztességes, jobb érzésű embernek el kellene hagyni a közgyűlési termet.

A legutóbb beválasztott képviselők egy nagy részéből alakult párt ugylátszik azt irta zászlójára: semmit a közjóért, mindent a pártszenvedélyért; és úgy látszik igazuk van azoknak, kik azt mondják, hogy ennek a képviselő testület kebelén belül alakult pártnak főtürevése az, hogy megmutassa azt, miszerint a megvett földbirtok és a megváltott re-

galejog, nem csak hogy jövedelemmel nem jár, de határozott veszteséget okoz, s hogy e türevésükben célt érjenek, mások bosszantását, s minden egyes esetenél az ügy késleltetését tették feladatukká.

Valóban e türevés tüneteit kellett észlelnünk a legutóbbi közgyűlésen is, mert hát egyesek féktelenkedései következtében a gyűlés még a regalejog bérbeadására vonatkozó feltételek tárgyalása előtt minden erre vonatkozó határozatot nélkül oszlott szét. Pedig bizony-bizony a regalejog bérbeadásának ideje már oly égető sürgőssé vált, hogy azt nem hetekig, de már napokig sem lehet halasztani. Julius 1-ső napja nagyon közel van, s ha eddig kellőleg értékesítve bérbeadva nem lesz: nem százakat, de ezreket veszthet a község. S vajlon a párt-torzalkodásnak ki issza meg a levét? bizonyára nem az a néhány képviselő, kik okai lesznek a veszteségnek, hanem az adófizető nép, melynek majdan épen ezen veszteséget községi adó képében kellend megfizetnie.

Egyébiránt a gyűlés lefolyását a következőkben adjuk:

A képviselő testület tagjai majdnem teljes számmal megjelenvén, első tárgyal felvetett a volt „felhágó” korema üres telkének Pap Veronika részére történt eladása. Az eladást a képviselő testület névszerinti szavazás útján egyhangulag elfogadta.

Második tárgy volt a földvételek és regalejog s ezzel kapcsolatban a 225,000 forintos kölcsön ügyének lebonyolítására teljes joggal felruházott bizottságnak az egész ügy lefolyását tartalmazó jelentése, s ezzel kapcsolatban a regale jog bérbeadására vonatkozólag a bizottság által beterjesztett árverési feltételek tervezete.

A terjedelmes és az ügy minden legkisebb részletére is kiható jelentés felolvasása majdnem másfél órát vett igénybe. A jelentés felolvasása után Schwartz Lipót képviselő indítványozta, hogy a jelentés tudomásul vétessék, a bizottságnak pedig ez ügyben tanúsított odaadó buzgalmaért s csakis a község közjává előmozdító türevéséért jkőnyvileg köszönet szavazzassék.

Tary Endre ezzel szemben indítványozta az adás-vételi, illetve megváltási szerződéseknek és a kötvény hiteles másolatának felolvasását, mit Szobotka Gusztáv azon okon ellenezett, mert azok aláírásuk előtt a képviselő testületben szóról-szóra felolvasottak és így lettek elfogadva; annak tartalmát

tehát a képviselő testület tudja; de különben bármelyik képviselőnek jogában áll azt bármikor megtekinteni, minek folytán azok felolvasása — már az idő előrehaladottsága okán is — csak céltalan idő vesztegetés lenne.

Eddig még minden rendben folyt. Fel kellett azonban állania Haasz Juda képviselőnek s kijelentenie, hogy bizony ő köszönetet nem szavaz, hanem tudnia kell, vajlon nem jutalmazta-e már meg önmagát a bizottság? — Ezen kijelentés más szóval annyit jelentett, hogy az a bizottság, mely a két év folyamán, összes utazásai alatt, a községi pénztár egyetlen krajcár megterhelhetése nélkül, összesen 2418 frt. 77 krt. költött el, s a mely bizottságra a képviselő testület 225000 frt kezelését reá merte bízni, s a mely bizottság a közgyűlésnek bemutatott számadásában az utolsó krajcárról is megszámlolt, s a mely bizottság semmi fáradságot nem kimélve, az által; mert a földbirtok árát holdanként 90 frtról, 35 frtra alkudta le, s ezzel a községnek 1429 hold földön 7145 frtot, tehát 100 forint híján épen háromszor annyit takarított meg, mint a mennyit összesen elköltött: néhány rongyos forintot zsebre vágott.

Hát fölteszi vagy fölmeri is tenni Haasz Juda ur a bizottság tagjairól, hogy azok — ha szentes, piszkos jellemű emberek lettek volna, hát épen 205000 forintot lophattak volna el, hogy az a bizottság, a mely ezt a nagy összeget nem csak, hogy el nem lopta, de azt rendeltetési helyére fordította: majd néhány forintért becsületét beszenyezi?

Haasz képviselőnek ezen kijelentése elképzelhetőleg oly vihart idézett elő, melyet leírni toll nem képes.

Az egészben azután sajtáságosnak és jellemzőnek az tűnt föl, hogy a midőn Keller Lajos képviselő a bizottság ellen a vizsgálat elrendelését indítványozta, úgy, hogy ha csakugyan sikkasztásban találtak annak tagjai, — a fenyítő bíróságnak adassanak át, ellenkező esetben pedig Haasz képviselő ellen, rágalmaszástért a fenyítő feljelentés tétessék meg: hát ezen indítvány ellen maga Haasz képviselő ur is, Tary Endre képviselő ural egyetemben, az utolsó körömszakadig küzdött. Mindenesetre fél-nie kellett a vizsgálat eredményétől, nehogy az reá nézve legyen végzetessé; mert különben szavának ura lett volna.

E nagy vihart felidézett jelenet azzal ért vé-

TÁRCZA.

Vázlat Mindszent község életéből.

(Vége.)

Községünk kegyuri hely lévén, vázlatunk hasábjain rövid világot vetünk a kegyurasági körülményekre is.

Kegyuraságnak jogilag azon egyházi jogok, kiváltságok, s ezekkel összekötött terhek összessége nevezetik, melyek az egyház által a templomok avagy javadalmak alapítóinak szoktak engedélyeztetni.

A ki e jogokat élvezi, s a joggal járó terheket viseli, kegyurnak — patronus — nevezetik.

A kegyuraság csak az apostoli királynak, mint legfőbb kegyurnak engedélye folytán szereshető meg.

Községünkben — a mint már fentebb említettük, a kegyuraság Pallavicini Ede örgróf s királyi kamarásnak 1810. év június 23-án ajándékozott, ki is 1839-ik évben bevégezvén érdemduis élettét, a kegyuraság, örökösödés útján, átszállott Pallavicini Alfonz örgróf s kir. kamarásra, kinek 1875. márc. 7-én bekövetkezett gyászos kimulása után, a kegyuri jogok s terhek Mindszent község jelenlegi kegyurára: mélt. Pallavicini Sándor örgróf kir. kamarás s a vaskorona rend lovagjára szálltak.

Ha komolyan fontolóra vesszük a kegyuri jogok, kiváltságok és terheket, be kell ismernünk, miszerint a kiváltságok alig vannak arányban azon terhekkal, miket egy kegyurnak viselnie kell, mert azon jogért, hogy ő lelkész nevezhet ki, vagyis a bemutatási jogot gyakorolhatja, s azon mindössze kevés kiváltságokért, mikben részestül, bizonyára százszorosan megadózik, midőn ezekkel kell előállania a templom fentartására.

S midőn a kegyurak mindezt készséggel, nemesebb indok s magasztosabb cél által lelkesülve

megteszik a nélkül, hogy a községektől bármi viszontszolgálatot, avagy áldozatot várnának; be kell vallanunk, hogy a kegyuraság áldás egy községben, főleg napjainkban, midőn a községi pénztáraknak majdnem elviselhetlen terhekkal kell küzködniök, be kell ismernünk, hogy a kegyuraságok a községeket roppant teherviseléstől mentvén fel, a községek jóltevői közt első helyen állanak, s mint ilyeneknek, minden, a hála iránt fogékony kebel, mély és méltó hállával rója le a köteles tisztelet s elismerés adóját.

Midőn községünk kegyurairól van szó, csak az igazságnak adózunk, midőn abbeli meggyőződésünknek adunk kifejezést, miszerint kegyuraink, — elkezdve a kegyuraságnak községünkben életbeléptetésétől fel napjainkig, azon kimagasló alakok voltak, kik a kegyeikre bizott templomnak nemesak nagy lelkű patronusai, hanem bőkezű mecenásai is voltak, s jelenben is — híven a nagy ősök erényeihez — az.

Részletekbe nem bocsátkozunk, elég felhoznunk annyit, hogy a kegyuri családtagok versenyeznek még ma is a jótétemények terén, többet téve, mint mennyit a kegyuri kötelemkből kifolyólag tenni kellene, fenhargon hirdetik e nagy lelküségét azon bőkezűen ajándékozott ruhák, mik a legfényesebb templomok díszére válhatnak.

Találják fel kegyuraink: úgy az elhunytak, mint az élő, nemes tetteikben boldogságukat.

* * *

Kalászatul adjuk még azon felemlítésre méltóbb mozzanatokat, mik községünk életében előfordultak.

1761. évben említést tesznek a hagyományok azon kápolnárol, melytől a mai ugynevezett kápolna-köz is nevét vette.

Régibb időben remeték gondozása alatt állott e kápolna, kik annak közelében laktak. Így 1761. évben a kápolna remetéje valami Aszalai Mihály volt.

1748. évben emeltetett a plebánia épület.

1779. évben épült Ányáson az első iskola, ugyanez évben szerveztetett a tanítói állomás is évi 30 frt. fizetéssel, mihez Ányás akkori bérlője, az örmeny származású Lukács Gergely, évenként egy arannyal járult.

Ugyanez évben megkísérlették egy iskola felállítását Bakson is, de az intézők minden türevése hajótörést szenvedt, mert a baksiak az iskolát még csak ajánlatnak sem fogadták el.*)

1787-ben az anyási iskola már beszünttetett azon okból, mert a tanító illetékét a ros esztendő, s árviz okozta bajok miatt a község képtelen volt megfizetni.

Annyiban érdekel bennünket nevezett községek iskola ügye, a mennyiben az idézett időben e községek egyházilag s tanügyileg Mindszent joghatósága alatt állottak.

1854-ben szaporították a község területén az iskolák. És pedig a községben szerveztetett két fi s egy lány, a tanyák közt pedig öt vegyes osztály.

Megjegyezzük, hogy 1854-ig csak is egy iskola-lája volt Mindszentnek.

1857-ben az iskola épület, mely a plebánia átellenében volt, leégett. Nem is emeltetett föl többé romjaiból; mert cserére lépett a község az uradalommal, s a leégett iskola épület helyett kapta az uradalomtól azon épületet, mely ma a H Á M-féle iskolát képezi, — a megejtett cserére az uradalom ráfizetett, adott t. i. a községnek 20,000 téglát, s ugyannyi cserépszindelyt.

Ugyanez évben tette az országban körutját I. Ferenc József király ő felsége.

*) Idem fieri tantavit etiam in filiali Baks, sed in cassum, non erat enim in statu eos eo adducere, ut sanum consilium recipere, Hist. Dom. Tom. I.

get, hogy a megejtett névszerinti szavazás után a bizottság jelentése 20 szavazattal 9 ellenében tudomásul vétetett, s a bizottságnak eljárásáért köszönet szavaztatott. A bizottság minden egyes tagja tartózkodott a szavazástól.

Ezután tárgyalás alá vétetett Keller Lajosnak a bizottság ellen megindítandó vizsgálat iránt tett indítványa, s Tary képviselő ur meg is próbálkozott Haasz képviselő urat mentetgetni s kifejezésének enyhe magyarázatot adni, de a közgyűlés oly általános nevetésbe tört ki, hogy pár percig szóhoz jutni sem lehetett. — Később már kellemetlen incidensek is közbejövén, a közgyűlés oly zajossá vált, hogy a tárgyalást folytatni lehetetlen volt, s további határozat nélkül oszlott szét.

Haasz ur és társai tehát elérték céljukat. A regale jog bérbeadása tárgyalható nem volt, a drága időből néhány nap, vagy talán egy egész hét is, elveszett.

Még néhány ilyen közgyűlés, s a község vagyoni romlása kész; még néhány ilyen közgyűlés, s minden tisztességesen érző és gondolkodó ember kénytelen lesz a közgyűlésektől magát távontartani.

Más községekben is láttunk mi már ellenvéleményeket s nemhogy örvengésbe törtek volna ki, de sőt, a midőn községi érdek forgott szőnyegen, elmosódtak, mintha nem is lettek volna.

Ne vigyük a pártusát, s a mindig rosz tanácsadó politikai szenvedélyt a közgyűlés termébe, mert bizony-bizony községünk boldogságának ássuk meg sirját; mert az april 12-iki alapon haladva, községünket a végről örvényébe sodorjuk.

Aristides

BIZOTTSÁGI JELENTÉS.

(Folytatás.)

Átérve már most az alkudozások további folyamára, a bizottság felhasználva az örgrófnak személyes jelenlétét, ő vele magával lépett érintkezésbe, s a vele tartott tárgyalás eredménye képen már az 1883. évi november 4 én tartott közgyűlésen jelentettük, hogy az örgróf a regale jogot, melynek váltásági árát az uradalmi tisztség 90000 frtban szabta meg: 80000 frtért; s a földbirtoknak 1200 nsz. ölével számított holdját, melynek árát az ura-

Május hó végén érkezett Holdmezővár helyre, hova Mindszent előjárói is, — a község hódolatát ő Felségének tolmácsolandók, — átsiettek.

1863. évben Bene Ferenc orvos és királyi tanácsos ösztönzésül arra, hogy a tanulók minél inkább felbuzduljanak a szorgalmas iskola látogatásra, végrendeletileg 210 frtot hagyományozott, oly kijelentéssel, hogy annak kamataiból könyvek vétessenek, részben a szegényebb sorsú tanulók segélyezésére, részben a jó és szorgalmas tanulók jutalmazására.

Ezek voltak ama vonások, melyek Mindszent multján áthuzódnak, s miket a most élőkkel megismertetni óhajtottunk.

Hogy kimerítő fogalmat nem nyújthattunk, mentse ki azon körülmény, hogy adataink nyomán többet elő nem állíthattunk.

Visszapillantva mégis vázlatunk homályos lapjaira, annyit megtanulhatunk, hogy Mindszent — bár kis pont a nemzet-testben, — minden időben s körülmények közt felfogta azon hivatást, melyet a társadalomban betöltenie kellett.

Mint láttuk, voltak nehéz idők, midőn a földet barázdázó ekék fegyverre alakítottak, hogy annak élével véssse fel a nemzet nevét a történelem lapjaira, e kispont is, — értjük községünket, — hűen játszta le azon szerepet, mely a harci zajban neki jutott osztályrészül, „áldozott vért, vagyont és éltet.“

Ma pedig, a béke és polgáriasság korában, midőn nagyratörő szomszédainál életrevalóságot, szellemi mozgást, élénk versenyt lát, ha nem is léphet azokkal a romahos haladás terén egy sorompóba, de mindenesetre őket minden szép, nemes és hasznosban követni iparkodik, hogy elfoglalhassa a társadalomban az őt megillető, — bár szerény — helyet, s kivívja azon elismerést, melyel a nemes törekvés jutalmaztatni szokott.

dalmi tisztség 100 frtra tette: 90 frtért hajlandó a községnek átengedni.

A képviselő testület jelentésünket nem csak osztatlanul helyeslő tudomásul vette, hanem 127 kgy. 1883 szám alatt egyhangu megállapodáson nyugvó határozattal kimondotta, hogy a regale jogot 80000 frtért megváltani hajlandó, s véleményünk alapján ismételtén felhatalmazta a bizottságot arra, hogy örgróf urat személyesen is fölkeresve, kísérelje meg, ha valjon nem volna e hajlandó a földnek holdját 90 frtnál olcsóbban átengedni, s a regalera nézve határozta még, hogy foglaltassék abba bele a Tisza folyó tulsó részén, a kompjáró ut mellett lévő koresmatartási jog is, s kitüntetni kívánta egyszersmind a földbirtokra vonatkozólag a megkötendő szerződésben, — melyek megkötésére, — közben legyen mondva — a bizottságot egyuttal felhatalmazta, — hogy ennek feloszthatlansága szerződésben felvéssék és telekkönyvileg kitüntetessék.

A bizottság, mely minden öndicsékvés nélkül, nyugodt önérzettel elmondhatja, hogy a község közjára előmozdítása érdekében minden lehető lépést megtett, mely, valahányszor a község közjára forgott szőnyegen, s midőn különösen ezen, lelkünkkel jóformán egybeforr jogügyletek létrehozása érdekében kellett valamit tenni, saját egyéni dolgainak háttérbe helyezésével, éjjelt nappallá téve, lankadatlan buzgalommal fáradozott: soha egyetlen alkalmat sem mulasztott el arra nézve, hogy a község részére mind nagyobb előnyöket szerezzen.

A nemes ösztön: a község közjára által lelkesítve, a bizottság ez uttal is megtette kötelességét, s hála a gondviselésnek, törekvését megfelelő siker koronázta, sőt többet ért el, mint elérni merészelt. A bizottság ugyanis 127—83 kgy. számú határozattal nyert utasítás alapján örgróf urat bécsi lakásán felkeresvén, a község kérelmét előterjesztette, megtoldva saját kezdeményezéséből még azzal, hogy engedje át az örgróf az iskola építési helyiségül, vagy közmulató kertül egyedül alkalmas területet, az „Uj Világ“ kert helyiséget is a községnek hasonló árért, mint a többi földbirtokot.

Előadott kérelmünkre a válasz olyan volt, a minőt csak egy nemesen gondolkodó, a község iránti vonzalom és meleg érdeklődéstől áthatott főurtól lehetett várni: „A földbirtoknak 1200 nsz. ölével számított holdját a községnek eladom 85 frtért, de az „Uj-Világ“ kert helyiséget semmi árért sem adom el, hanem miután belátom, hogy a községnek erre akár iskola építési telekül, akár üdülési helyül használva, szüksége van: odaadom ajándékba, — mind azon által azon határozott kikötéssel, hogy az el nem idegeníthető, meg nem terhelhető, fel nem osztható, s csak iskola építési helyiségül, vagy közmulató kertül használható.“

A regale jog iránt kikötött községi feltételt azonban az örgróf nem fogadta el, s a község iránti érdekből mi sem ragaszkodhattunk ahhoz feltétel nélkül; mert hiszen elvégre is más község területén fekszik, s ha majdan bekövetkezend a kötelezett megváltás ideje, hát akkor Sövényháza községnek kellett volna azt tőlünk megváltania, s maradt volna a révjárói koresma ott, a hol van és bekövetkezett volna az idő, a midőn a mindszei regalet nagyban rontotta volna, mert praktikus kezekben ennek veszélyes versenytársává lehet vala. — Kellett azonban expediensről gondoskodni, hogy a révbeli koresma konkurrens lenni megszűnjék. Öszintén mondhatjuk, hogy az örgróf velünk egyformán aggodott ez állapoton, míg végre kölcsönösen megállapítva és elfogadva lett ama feltétel, hogy a háromasi kereszt től egészen a levelényi lejárá utig, sem az örgrófnak, sem jogutódainak a töltésen, vagy annak közelében koresmát állítani nem szabad, s a révjárónál ma létező koresma csak a jelenlegi bérlet leteltéig, vagyis az 1885. évi június hó 30 ik napjáig állhat fenn.

A bizottság feladatának ekképeni sikeres megoldása után; — mert hiszen 1429 hold földön 7145 forintot takarított meg — bécsi utjából visszatérve, ugy ez alkalommal, mint már előbb, a 113—83 kgy. számú határozattal nyert felhatalmazás alapján, hitel után nézett. — S e kérdésnél is nyugodt önérzettel mondhatjuk, hogy minden lehető elkévtünk a leg

olcsóbb és legelőnyösebb hitel megszerzésére.

Nevezetesen jártunk nem egy alkalommal a pesti hazai első takarékpénztári egyesületnél, a magyar jelzálog és hitelbanknál, a magyar leszámítoló és pénzváltó banknál, a kisbirtokosok országos földhitelintézeténél, az osztrák-magyar nemzeti banknál és a bécsi hitelintézet pesti fiókjánál, s még néhány más nagyobb pénzintézetnél.

Komolyan szóba állani azonban csakis a pesti hazai első takarékpénztári egyesülettel és a magyar jelzálog és hitelbankkal lehetett; csak ezen pénzintézetek foglalkoznak községi kölcsönökkel. Kaphatunk volna ugyan pénzt a magyar földhitelintézet, a kisbirtokosok országos földhitelintézete és az osztrák-magyar nemzeti banknál is, de csakis háromszoros jelzálogi biztosíték mellett. No, hogy erre a községnek elegendő fekvősége nincs, azt tudjuk mindannyian.

Nyugodt lélekkel tehát nem ajánlhattunk más kölcsönt, mint a „pesti hazai első takarékpénztár“ és „a magyar jelzálog és hitelbank“ által följánlott kölcsönt.

A két kölcsön közötti különbözet abban van, hogy a míg mindkét pénzintézet 5% al kamatozó kötvényekben adja a kölcsönt, s a kötvények leszámítását magának fentartja s ekkép az árfolyamot a tőzsdei viszonyokhoz képest meghatározza: addig „a pesti hazai első takarékpénztári egyesület“ kölcsöne 6¼%-al törlesztve 40½ év alatt, „a magyar jelzálog és hitelbank“ pedig 5¼%-al törlesztve, 50 év alatt fizetendő vissza; s a kölcsönkérés idejében a pesti hazai első takarékpénztári egyesület 96%-al, „a magyar jelzálog és hitelbank“ 92%-al mondta a kötvényeket leszámítani.

Bécsi utunkból visszatérve a községbe, mint-hogy a kölcsön iránt mindkét most említett pénzintézetnél határozott biztatást nyertünk, kötelességünknek tartottuk a december 2-án tartott közgyűlésen referálni.

Előadtuk, hogy ez alkalommal, — a regalera nézve örgróf ur azon feltételt fogadta el, hogy a révbeli koresmát a f. évi június hó 30 án megszünteti, s hogy a háromasi keresztől a levelényi lejárá utig sem ő, sem jogutódai koresmát állítani nem fognak, hogy az örgróf a földbirtoknak 1,200 nsz. ölével számított holdjának vételárát 85 frtban szabta meg, hogy az „Uj Világ“ kerthelyiséget a községnek ajándékozta, a meg nem terhelhető és feloszthatlanság feltételével, iskola építési helyiségül, vagy közmulató kertnek.

Előadtuk továbbá a kölcsön ügyben eddig történt eljárásunknak fentebb vázolt eredményét is.

A képviselő testület ugyanazon közgyűlésben 135—83 kgy. szám alatt hozott határozattal jelentésünket helyeslő tudomásul vette, a földvétel és regalera vonatkozó feltételeket elfogadta, s névszerinti szavazás után egyhangulag hozott határozattal kimondotta, hogy a földbirtok vételárának, a regale jog váltáságának, s a jogügylet lebonyolításával összekötött egyéb költségeknek fedezésére szükségesnek mutakozó 225,000 frt kölcsönt „a pesti hazai első takarékpénztári egyesület“-től veszi fel. A kölcsöntügylet lebonyolításával pedig Wimmer Károly, Hubacsek Pál, Lavicska Pál és Szobotka Gusztáv képviselőkből, ugy Tábit Ferenc akkori esküdt bíró és Pap Ákos jegyzőből álló bizottságot küldött ki oly jogkörrel, hogy a kötvény aláírására és a pénz felvételre bármelyik három tag elégséges, s végre ugyanezen bizottság fel lett hatalmazva arra is, hogy az örgróffal a szerződést megkösse és aláírja. — A képviselő testületnek ezen határozatát, mint az 1884. évi april hó 6 án tartott közgyűlésben 40-1884 kgy. szám alatt hozott határozat igazolja, Csongrád megye köztörvényhatósági bizottsága 34. 1884 kgy. számú határozattal helyben hagyta.

Ez az, mit a kiküldött s a képviselő testület osztatlan bizalma folytán csaknem mindig ugyanazon személyekből álló bizottság az 1883 ik év végéig cselekedett. Ezen állapotban találta a földvétel és regale jog megváltásának ügyét az 1884. év jan. hó 1 ső napja.

(Folyt. köv.)

Helyi és vegyes hírek.

— **Jótékonyág.** A váci megyés püspök: Peitler Antal József ur d' exellentiaja, a tömörkényi templom belső felszerelésére 700 frtot adományozott. A lelkes főpap e tettehez nem kell kommentár.

— **Sajtóhiba.** Lapunk múlt számában megjelent „Ártéri érdekelttség“ című cikkünkbe lényeges sajtóhiba csuszott be. A meghatalmazottak névsorában ugyanis Bozó András Pál van nyomtatva Bozó „A m b r u s“ Pál helyett, — mit is ezennel helyreigazítottunk.

— **Országos vásár.** A f. hó 11. és 12-ik napjain községünkben lefolyt országos vásár a lehető leggyengébb volt. Alig emlékeztünk rá, hogy községünkben valaha ily gyenge vásár lett volna, pedig ez uttal az idő is kedvezett neki. Mind a gyalog vásár, mind a jószág vásár a lehető legrosszabb volt. A gyalog vásárban sem vevő, sem árus. Jószág ugyan volt meglehetősen, de vevő és különösen kereskedő, nem volt, mi az árakat ugyan lenyomta. Vásárunkra valószínűleg az egyidejűleg megtartott kisteleki országos vásár volt nagy befolyással.

— **Verekedés.** Kiváncsiak vagyunk rá, mikor fog elmúlni egy nevezetesebb alkalom, hogy községünkben véres verekedés ne történjék. A vásár ismét meghozta a szép gyümölcsöt. Egyik kurta korcsmai bálban véres verekedés történt, egy leánynak s egy legénynek verték be a fejét. Több apróbb kihágás is történt, de már azok leírásával lapunk terét nem foglaljuk el. Ez alkalomból nem ajánljuk eléggé a szolgabírói hivatal figyelmébe az ily kurta korcsmai bálengedélyek megszorítását.

— **Csavargás.** Községünkben egy idő óta csavargók koldulnak s van olyan nap, hogy 5—6 kopogtat be a házakhoz alamizsnáért. — Ezen, önmagukkal is meghasonlott embereknek kihívó modoruk és arckifejezéseik a legkuszáltabb lelki állapotra valának s csupa megjelenésük is a legrosszabb sejtellemmel tölti el az embert. Felhívjuk azért az előjáróság és a rendőrség figyelmét, hogy e csavargókat, kik a közbiztonságot is veszélyeztetik, éber szemmel tartsák.

— **A községi legelőre,** jelen sorok írásáig, 131 drb. tehenet irattak fel az egyes községi lakosok. Mint értesültünk, a tehen csordát május hó 1-ső napján hajtják először legelőre.

— **Tenyészbika vásárlás.** Örgyó Pallavicini Sándor uradalmaiból Mausz Péter kerületi állami állatorvos 2 darab három éves és 5 darab másfél éves tenyész bikát vásárolt a földm. ipar és keresk. ministerium megbízásából az állam részére. Ily nemű vásárlás nem csak itt, de másutt is történt s az állam ezt azon célból teszi, hogy az ilykép megvásárolt tenyész bikákat a folyamodó községnek 20% árleengedés és fizetés törlesztés mellett adja el: a szarvasmarha tenyésztést akarván ezáltal emelni. Ezen intézkedésre már égető szükség volt, mert a községek legtöbbször azon módszer divott, hogy egy éves bikákat vásároltak s azt bocsátották a csorda közé, mi által a bika leromlott és csak elcsenevesszett borjuk származtak utána, mi is a szarvasmarha tenyésztésnek országsszerte tapasztalt hanyatlását idézte elő.

— **Vizbe fult.** Mindszenti illetőségű Dombi Sándor, Tisza-Ugról Mindszentre jövet, csolnakjából Csongrád alatt a Tiszába bukott s a vízbe fult. Hulláját még nem találták meg. Nem tudni véletlen szerencsétlenség, vagy öngyilkosság forog-e fönn. Legvalószínűbbnek látszik azonban az a föltevés, hogy ittas állapotában egyensúlyt veszítve esett a vízbe. — Csolnakjában egy hordóban 20 liter bort találtak.

— **Lóvizsgálat.** A téli istállózás ideje alatt kifejlődni, s a tavaszi legelőre hajtáskor járvány jeleget ölteni szokott rühbetegség esetleges elterjedésének meggátlása, nem csak nálunk, de az egész országra nézve el van rendelve az összes lóállomány megvizsgálása. — A vizsgálatot a közhírré teendő időben és helyen állatorvos fogja teljesíteni.

— **Az országos kiállítás** alkalmából a minister

elnök a közbiztonságra veszélyes egyének ellen követendő eljárás tárgyában 1247 szám alatt rendeletet bocsátott ki. E rendelet értelmében az ily veszélyes egyének ellen szigorúan kell eljárni, az igazolvány kiadása tőlük megtagadandó. Azon esetben pedig, ha az igazolvány megtagadható nem volna, vagy ha igazolvány nélkül kelnének utra, ettől, személyleírásuk közlése mellett, a fővárosi főkapitányi hivatal táviratilag azonnal értesítendő.

— **Látogatás.** Liptay István ministeri tanácsos, Jamniczky Jenő ministeri titkár, Klíma Miklós központi állami állatorvos és Mausz Péter kerületi állami állatorvos, az állategészségügyi törvény és rendeletek végrehajtásának fölülbírálása végett f. hó 24-én megyénk székhelyén: Szentesen meg fognak jelenni.

— **Felirat.** A szegedi zsidó hitközség előjárósága, az országgyűlés alsóházához feliratot intézett az iránt, hogy a zsidó hitfelekezet is legyen egy kinevezendő tag által a reformálandó főrendi házban képviselve. — A felirat szerkesztőségünkhöz is beküldetett, de lapunk tere — és nem lévén politikai lap — annak iránya sem engedi, hogy egész terjedelmében közöljük. — A kiváló gondnal, helyes logikával s mindenestre jó tollal összeállított felirat méltán megérdemli a komoly figyelmet.

— **Horvát Boldizsár szegedi lakos lesz.** Horvát Boldizsár a napokban mástél napot töltvén Szegeden, e szépen újjáépült város annyira megnyerte tetszését, hogy elhatározta ott házat venni és letelepedni.

— **Ismét furcsa eset** történt a szomszéd Szegvár községben. Egy polgár ugyanis március vége felé jól benyakalt, s a háztetőre éjnek évadján felmászott. A községi örök arra járván, észrevették a polgárt s tolvajt gyanítva benne, a lejtővetelre szólították föl, majd pedig, minthogy e fölcsúztatásnak nem engedett, lelővéssel fenyegették. — Egyszerre csak ripeg, ropog valami: az atyafi a zsindey tetőt a ház girincén, az örök általi megfélemlítésében, kibontotta s onnét bukott le a ház padlására.

— **Attila sirja.** Csanádmegyében Lonovics József főispán és Lonovics Sándor buzgólkodása következtében egy régészeti és történelmi társulat van jelenleg alakulóban, mely célul tűzte ki a csanád megyei és főleg a dombegyházi telepek föllelését. — E telepek felkutatása rendkívüli érdeklél és jelentőséggel bír, a mennyiben az eddigi vizsgálatokból kiderült, hogy azok valóságban hun korbéli telepek. A csanád megyei Nagy Szt-Miklóson találták tudva levőleg ama páratlan aranyneveteket, melyeket Attila kincsei név alatt a bécsi királyi kincstárban őriznek. Dombegyházához pedig századok óta az a monda fűződik, hogy ott van a nagy hun király eltemetve. S állítólag itt lett volna Attila székhelye is. Az új társulat május hóban kezdi meg ásatásait, melyekben részt fognak venni dr. Török Aurél, az antropológiai intézet igazgatója és báró Fechtig Imre, a tiszazugai régészeti társulat igazgatója s titkára Kovács Béla is.

— **Figyelemre méltónak** tartjuk fölemlíteni, hogy a belügyministerium 9134—85 sz. rendelete értelmében, a tiszavidéki, első erdélyi, báttaszéki, dombovári, zánkány zágrábi s az alföldi fumei vasutak részvényei a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett, de 14 napnál nem régebb árfolyam szerinti értékben és sohasem a névértéken fölül, üzleti biztosítékul, vagy bánatpénzül elfogadhatók.

Üzleti tudósítás.

Az időjárás a közelebb múlt héten kielégítette a mezőgazdákat. Az annyira ohajtott esőzés az ország legtöbb részében beállott és a vetések igen szép fejlődésnek indultak s az újabb mezőgazdasági jelentések kedvezően hangzanak. A tőzsde nem bírja az egyik hét izgalmát sem kiheverni, s már a másikba esik. A husvét, a kibékülés ünnepe, az aprilisi tőzsdére is jobb híreket hozott és a hangulat a Khinával való békekötés hírére mindinkább szilárdult. A londoni tőzsdét sem aggasztotta már ugy az orosz-afghán bonyodalom, s már már minden a rendes kerék vágásba látott térni, midőn Oroszország egy sakkhuzással ismét jelét adta megbízhatlanságának. Az orosz-afghán összeütközés a Kush mellett megdőbentette a londoni és berlini tőzsdéket. London eladott, Berlin vett orosz papirokat. Ez még rendén volt, mert a tőzsde és a politika karöltve járnak; hanem midőn Oroszország ily válságos helyzetben saját papírjaira kiterjesztette, illetőleg tervbe vette a tőkeamatadót, maga alatt vágta a fát s a kurzusokat teljesen lerontotta, mi az orosz papirokat terhelt nagy üzerek néhányát megbuktatta, mivel természetesen általános panik állott be. Természetesen a magyar és osztrák rente, a spekuláció papírjai, mint például a két hitelrészvény, szintén

megéreztek a lökést. Sserencsére nálunk a bizalmatlanság régóta tart és baissere irányult az üzlet, úgy, hogy nagyobb zavaroktól eddig nincs miért félni. A háborus hangulat tovább tart és javulásra nincs egyhamar kilátás, de a mi értékeink soká még sem maradhatnak a jelen alacsony kurzusokon, mert monarchiánk érintetlen marad az angol-orosz bonyodalmak által.

Az árutőzsdén, különösen a búzában, egész héten át szilárd irányzat uralkodott. Az árak a hét elején csak kevéssel emelkedtek, de a hét második felébe rohamos áremelkedés állott be, miután Berlinből és New Yorkból jóval magasabb jegyzések jelentettek és a helyi spekuláció ezen impulzust igyekezett felhasználni. Részletes jegyzéseink következők:

Gabnaüzlet. Az árak az egész héten át 30—35 krral emelkedtek. A heti forgalom 120.000 mmázsára tehető.

Mai jegyzések jóminőségű acélos búzában: 76 k. 8.80—8.95, 77 k. 8.95—9.10, 78 k. 9.05—9.20, 79 k. 9.15—9.30 ft.

Határidők szintén emelkedő irányzatot követtek. Búza tavaszra 8.68 frtról 8.98 frtra emelkedett, őszre 8.86—9.07 frton köttetett.

Rozs e héten csekély mennyiségben hozott piacra, másrészt a kereslet mérsékelt volt. A heti forgalom 4000 mmra rugott; jó minőségek 7.50—7.65 frton keltek.

Árpa. Takarmány és középfajú árak, égetni való keresett volt és 6.80—7.15 frttal fizettetett. A forgalom 15,000 métermázsára rugott. Finom árapajokban nem volt hozatal, pedig ezekért 8—8.75 frtot kínáltak.

Zab szilárd irányzatot követett. Elkelt vagy 4000 métermázsas középminőségű 7.10—7.25 frton, finom áru 7.40 frttal fizettetett. Zab tavaszra fedezési célokra 7.25—7.43 frttal köttetett.

Tengeri, Egyre szilárdabb irányzat mellett miny 25.000 métermázsas kelt el. A hét elején 6.05 frttal, utóbb 6.20—6.25 frttal fizettetettek.

Regale jog bérbeadás.

Mindszent község tulajdonát képező italmérési jog az 1885. évi július hó 1-ső napjától az 1891. évi június hó 30-ik napjáig bérbeadatik.

Bérbeadatik az egész jog szabad használatára az összes épületekkel és földekkel — avagy külön a tömörkényi és külön a mindszenti oldal.

Esetleg bérbeadatik a kimérendő italok után meghatározott díjak szedésének joga, akár az összes italneműek után, akár külön-külön a bor, sör és pálinkanemű italok után.

Nincs kizárva a rátarendszer szerinti bérbeadás sem s valamint erre, ugy adhatók zártajánlatok külön-külön a bor, sör és pálinka mérés szabad gyakorlásáért is.

A vonatkozó feltételek megtekinthetők Mindszent község közházánál, vagy a bérbeadással meghatalmazott bizottság elnöke: Wimmer Károly urnál.

A zártajánlatok 1885. évi május hó 10-ik napjának délelőtti 9 órájáig adandók be a bizottság előbb megnevezett elnökénél; a beérkezett ajánlatok nyilvános felbontása ugyanaznap délelőtt 9 órakor eszközöltetik a község közházánál, a hol szükség esetében a nyilvános árverés délelőtt 10 órakor meg is tartatik.

Mindszent, 1885. ápril 16-án.

A bizottság.

özv. Wimmer Jánosnének

a tömörkényi oldalon levő szőlő birtokait akár egyenként, akár összesen — szabad kézből eladja.

Feltételek iránt értekezni lehet a nevezett tulajdonossal.

Méhész Balogh Péternek

a mindszenti uradalomtól vett, a teleki szőlők alatt, a réten lévő 11 hold földjét szabad kézből eladja. — Feltételek iránt értekezhetni a nevezett tulajdonossal.